

NĂM THỨ HAI MƯƠI HAI

Cảm nghĩ và ước nguyện cuối năm

Tôn Thất Thiện

“Một năm nữa sắp hết, một năm nữa sắp đến. Anh nghĩ gì?”. Câu hỏi thông lệ từ nhiều phía. Không tránh né được!

Tôi nghĩ gì vào những ngày cuối năm lưu vong thứ 22 này? Nếu so với những năm đầu, lúc mới “chạy” được ra khỏi xứ và thoát nạn cộng sản, thì năm nay có khác rất nhiều. Trước kia trời màu xám, đầy mây đen, thì nay trời lại màu xanh, và cũng có mây, nhưng mây lại màu trắng.

Cách đây 22 năm, lúc đời nhà tôi trong hẻm Trương Minh Giảng, sau lưng Đại Học Vạn Hạnh, nơi mà tôi đã được vui sống mấy năm với thế hệ người Việt trẻ, tôi nghĩ rằng đây là một chuyến đi không khi nào trở lại; trong tư tưởng tôi, chắc cũng như của bao nhiêu người khác đang “chạy” như tôi, “trở về” chỉ là một ảo vọng.

Lúc đó, phía quốc gia đã hoàn toàn tan rã, còn phía cộng sản thì có vẻ quá mạnh. Những kẻ trước kia lên lút “ăn cơm quốc gia thờ ma cộng sản” nay lộ diện vénh váo ưỡn ngực phò trợ ta là người của “Cách mạng”. Lúc đó, tôi thậm nghĩ rằng: “được bao lâu đây?”, vì tôi biết rằng họ sẽ là những người mà cộng sản, nếu không thanh toán thì cũng sẽ bắt đi học tập tẩy não cho đến khi hết tư tưởng cá nhân. Như Tú Xương nói: “Ồ đời, biết ai là dại, biết ai khôn?” Dưới chế độ Cộng Hòa, ít nhất họ cũng không đói rách, không bị đi “học tập” hay truy áp nếu họ không có hành vi triệt để công khai thù nghịch chế độ.

Thế là tôi ra đi, quay lưng lại quê hương, đi tìm một quê hương khác, nơi mà mình sẽ được sống yên ổn tự do nếu không phiền hà ai. Tôi đã chọn Canada, và nương thân ở đây 22 năm nay. Canada là quê hương, nhưng nó chỉ có thể là quê hương thứ hai, còn quê hương thứ nhất, quê hương chính của tôi, vẫn là Việt Nam.

Ngày nay, về vấn đề trở về xứ, tôi nghĩ rằng tôi lại có hy vọng, và thế hệ sau tôi thì hy vọng lại nhiều hơn nữa. Lý do là qua thời gian, nhất là sau sự giải thể của Liên Xô và sự sụp đổ của cả một mảng lớn của khối cộng sản quốc tế, càng ngày càng rõ là chế độ cộng sản Việt Nam sẽ không tồn tại được. Nếu nó không bị hủy diệt, thì nó cũng sẽ bị biến thể và biến chất đến mức nó sẽ không còn là một chế độ cộng sản điên cuồng, hung hăng, tàn bạo, ngu muội, đáng sợ như hiện nay nữa.

Dấu hiệu của sự biến chuyển này càng ngày càng nhiều, càng ngày càng rõ, từ ngày Hà Sĩ Phu hô hào “lật ngược những tấm biển chỉ đường” (1988), rồi Dương Thu Hương gan dạ lớn tiếng tuyên bố chủ nghĩa Mác-Lê-nin không thích hợp cho Việt Nam và đám cộng sản cầm quyền là một đám bất tài và bất lương. Sau đó là một loạt người thuộc chế độ

cộng sản, ly khai, bị khai trừ, bỏ rơi, hay trừ áp, lên tiếng tố cáo chế độ: Bùi Tín, Nguyễn Kiến Giang, Nguyễn Thanh Giang, Đỗ Trung Hiếu, Hồ Hiếu, Nguyễn Hộ, Trần Độ, Nguyễn Trấn, Tiểu Dao Bảo Cự, Bùi Minh Quốc, Nguyễn Minh Cần, Hồng Hà, và nhiều người nữa.

Riêng trong năm nay có hai dấu hiệu quan trọng. Dấu hiệu thứ nhất là Vũ Thiên Hân, tác giả “Đêm Giữa Ban Ngày”, thuộc một gia đình hai đời liên hệ mật thiết với chế độ cộng sản Việt Nam, đã xin tị nạn chính trị ở Pháp. Dấu hiệu thứ hai, còn quan trọng hơn nữa, là vụ nông dân Thái Bình nổi dậy chống một chính quyền vẫn tự xưng là đại diện của nông dân và luôn luôn nhấn mạnh nông dân là lực lượng nòng cốt của Đảng Cộng Sản. Đây là cuộc “tổng diễn tập” trong tiến trình đưa đến sự sụp đổ của chế độ cộng sản hiện tại, cũng như vụ “Nghệ-Tĩnh”(1930-1932) là vụ “tổng diễn tập” của nông dân trong tiến trình sụp đổ của chế độ thực dân Pháp. Cả hai chế độ đều là thực dân: Pháp là thực dân Tây phương, còn Cộng Sản Việt Nam là thực dân “lô can” (local, bản địa).....Chế độ cộng sản mất hậu thuẫn của ngay cả nông dân, lực lượng nòng cốt của họ. Bằng chứng rõ ràng. Không thể chối cãi.

Ngoài ra, những phân hóa nội bộ của ĐCSVN không dấu được nữa. Đại Hội VIII và cuộc bầu cử Quốc Hội vừa qua cho thấy rằng trong Đảng không còn sự nhất trí tin tưởng mạnh vào sự đúng đắn của đường lối “xã hội chủ nghĩa Mác-Lê” nữa. Tình trạng thoái hóa vô phương chữa của đảng viên cán bộ từ dưới lên trên, và kinh tế bế tắc, đã đưa một số người trong Đảng còn sáng suốt và lương thiện đến nhận định rằng không thể tiếp tục con đường hiện tại, và phải tìm một con đường mới phù hợp với ý nguyện phúc lợi của quốc dân và với bối cảnh thế giới hơn.

Trên đây là những dữ kiện đem lại những niềm hy vọng mới, và làm cho năm tới đây sáng sủa hơn những năm qua. Đồng thời, nó nhắc nhở tối: tuy đã quá thất tuần, nhưng cũng phải ráng sức tiếp tục tranh đấu để tạo điều kiện cho thế hệ trẻ có thể sớm trở về quê hương đem tài năng ra thi thố để phục vụ dân tộc mình, thay vì, hết ngày này qua ngày khác, nai lưng làm mướn cho những nước đã giàu mạnh tiến bộ không cần đến người Việt chúng mình lắm. Theo thuyết kinh tế, giá trị biên tế (marginal value) của người Việt ở các nước tân tiến tương đối thấp, nhưng ở một nước chậm tiến như Việt Nam thì nó lại rất cao. Vậy Việt Nam mới là nước cần những người này nhiều.

Ước nguyện của tôi ngày cuối năm là thấy anh em trẻ được nâng đỡ tối đa, và tự hứa sẽ không ngừng trau dồi khả năng, và giữ vững tư tưởng trở về nước để xử dụng tài năng của mình ở nơi mà giá trị biên tế (marginal value) của nó cao hơn. Có vậy mới thông minh và hợp lý.

chăng?”, “Lẽ nào?”. Vậy, nếu ta bỏ những chữ “nếu” và “thì đã không”, “phải chăng?” và “lẽ nào?” và dùng hình thức khẳng định, thì ta có một bản tường trình rất rõ ràng, chi tiết, và chính xác, về những nguyên nhân của “sự việc phức tạp” Thái Bình. Thật ra thì hai tác giả đã tóm tắt những nguyên do đó một cách rất gọn gàng, dưới tit: “Cái xảy [sảy] nẩy ra cái ung” [ND. 9/9/97) Chuyện nhỏ không lo, thành chuyện lớn và, như ta sẽ thấy ở đoạn sau, vô phương chữa.

Sau đây là những chi tiết đã được nêu lên trong loạt bài của *Nhân Dân*, trong đó những chữ “nếu” và “thì đã không” được cất bỏ. Trong bài I (8/9/97), với tit: “Thư tìm hiểu nguyên nhân phát sinh các vụ phức tạp”, có những ^{đơn kiện} đơn sau đây: nhiều vấn đề “không được giải quyết kịp thời và thỏa đáng”; huy động quá mức và quá nhiều, sử dụng tiền tài huy động không “sòng phẳng”; vay của dân rồi “khất nợ”, bị “ngghi kỵ” rằng có “thất thu trong những khoản tiền nợ lớn”; có “thư tố cáo hoặc đòi xem xét”; những đơn thư đó không được tỉnh, huyện, xã “giải quyết kịp thời ngay”, vì “bệnh kính chuyển thăm căn cứ để” của bộ máy công kênh “làm người tố cáo mất niềm tin vào hiệu lực bộ máy” Nhà nước; “cả ba cấp [xã, tỉnh, huyện] đã không tỏ ý lắng nghe ý kiến của nhân dân...của các đồng chí đảng viên lão thành, cán bộ về hưu, cựu chiến binh đang sống sát dân....[để] hiểu kỹ tình hình thực tế...chỉ ra lệnh và áp đặt...[phạm] “bệnh vòng vo, kính chuyển....”. (ND. 8/9/97)

Trong bài II (9/9/97), với tit “Cái xảy [sảy] nẩy ra cái ung”, có những dữ kiện sau đây: “sự huy động công sức và tiền của nông dân Thái Bình....diễn ra một cách nóng vội; [viên chức, cán bộ không] biết lắng nghe ý kiến của cán bộ, đảng viên, các tầng lớp nhân dân...; sự chi tiêu vào các công trình [không] công khai minh bạch....[nên] đã xảy ra tình trạng khiếu kiện....; các cấp có trách nhiệm....ngay từ đầu [đã không] khẩn trương làm rõ để trả lời và xử lý thích đáng....[nên] đã xảy ra tình trạng khiếu kiện kéo dài và ngày càng căng thẳng thêm”.

Nội dung những đơn khiếu kiện [khiếu nại, thưa kiện] chỉ xoay quanh các vấn đề “kinh tế”.....điều chỉnh ruộng đất; các khoản huy động của dân có hợp lý hay không, được thu chi ra sao....; cán bộ các cấp có tham nhũng hay không....Nhân dân chỉ yêu cầu làm rõ, xử lý nghiêm những cán bộ sai phạm, làm giàu bất chính”. Nhưng những đơn thư khiếu nại “đã bị ếm nhẹm...những cấp chính quyền ở địa phương chưa quan tâm...những khiếu nại, tố cáo của nhân dân, không chịu tiếp nhân dân, không xem giải quyết...” (ND. 9/9/97) Tương cũng nên nói rõ rằng, theo báo *Lao Động*, nhân dân Thái Bình đã phẫn nộ vì bị đóng thuế nặng -- 12-15 khoản lệ phí về xã hội, giáo dục, lao động, vệ sinh, an ninh v.v....-- trong khi “quan chức địa phương, cả cấp tỉnh lẫn huyện, dùng [tiền buộc dân đóng] để mở tiệc tùng và đi nghỉ mát...” (VL. 26/9/97, LD. 16/8/97)

Trong bài III (10/9/97), với tit: “Đâu là bản chất của những sai phạm?”, hai tác giả tìm cách bào chữa cho cán bộ viên chức cộng sản, cho

dân chủ tập trung, tập thể quyết định, đảng nằm trên xã hội và quốc gia; coi việc bảo vệ bá quyền lãnh đạo, quyền độc tài và địa vị độc tôn của Đảng là ưu tiên tuyệt đối, phải đặt lên trên phúc lợi của nhân dân và sống còn của dân tộc và đất nước -- nên không thể nào chấm dứt tình trạng bao che và bất chấp được. Tình trạng "xuề xòa cho nhau", "không lắng nghe thất thối đáo ý kiến của đồng đảng viên các thế hệ, của nhân dân", "thủ tiêu đấu tranh, dĩ hòa vi quý" 'nội bộ đảng mất dân chủ, cấp ủy không dám đấu tranh với cán bộ chủ chốt' [ở đây ta chớ quên Hoàng Minh Chính đã bị Lê Đức Thọ, và nhóm Hà Sĩ phu, Bảo Cự đang bị Đỗ Mười, trù áp thế nào], sẽ tiếp tục chi phối đời sống của Đảng, và trong điều kiện đó làm sao trách "đảng viên thường không đóng góp ý kiến một cách chân thành"? Mà một khi trong đảng không còn người dám đấu tranh, và đảng viên và những người sáng suốt, có công tâm, không đóng góp ý kiến một cách chân thành nữa, thì Đảng sẽ càng ngày càng xa dân, xa thực tế, và chìm sâu vào bãi lầy "sai phạm", vào tình trạng thoái hóa. Như ông Nguyễn Khắc Viện đã cảnh báo: "Còn nắm quyền lực, còn thoái hóa, không có học tập nào, tự phê nào gỡ được" (NKV, tài liệu đã dẫn).

Hai tác giả báo *Nhân Dân* kết luận: "Đã đến lúc các cấp chính quyền Thái Bình cần nghiên cứu tìm ra biện pháp có hiệu lực để khắc phục những mặt yếu kém nói trên", và Tỉnh ủy, Ủy Ban Nhân Dân tỉnh đã yêu cầu cấp dưới "phải khoan sức dân....quan tâm giải quyết khiếu nại của dân, đẩy mạnh chống tham nhũng....". Nhưng hai người này lại thêm: "Điều đáng quan tâm là các cơ sở có chấp hành nghiêm túc yêu cầu này của Tỉnh ủy và UBND tỉnh hay không?"

Chắc rằng khi viết "các cấp chính quyền Thái Bình", hai phóng viên *Nhân Dân* thực sự muốn nói "các cấp của Đảng"; và khi viết "có chấp hành yêu cầu này hay không", họ e rằng: "không".

Mà hai người đó có lý, vì trong tình trạng hiện tại, với đường lối hiện tại, với thái độ của các lãnh tụ Đảng hiện tại, và với cơ cấu ĐCSVN hiện tại, vấn đề bất ổn nông thôn là một vấn đề nan giải. Như *Xây Dựng* viết: "Đảng không tài nào giải quyết được, chỉ trừ khi đảng phải tự hủy mình, vì chính đảng là nguồn gốc của mọi vấn đề, kể cả các vấn đề tội phạm....muốn dẹp bỏ tham nhũng và hối lộ thì Đảng phải giải tán" (XD. 30/8/97)

Giải tán Đảng là một điều mà nhóm cầm quyền ĐCSVN hiện nay sẽ không làm và không muốn bàn đến. Nhưng, đồng thời, vụ Thái Bình đã làm rõ một sự thực: Đảng không đủ gan, và cũng không đủ sức để đàn áp một vụ nổi dậy như thế, và họ cũng không có khả năng giải quyết những đòi hỏi chính đáng của nhân dân. Giải pháp họ lựa chọn là cứ xầy xòa, diễn tuồng trừng phạt những kẻ trách nhiệm trên TiVi, "hiệp thương", cho qua chuyện, với tin tưởng rằng xong rồi đâu sẽ vào đấy.